AN ANALYSE ON UNIVERSITY STUDENST WHO WORKS IN KARS CITY THE PROBLEM OF EMPLOYMENT UNEMPLOYMENT IN THE TERMS OF SOCIO-ECONOMIC DIMENSIONS

Ahmet DENİZ*, Ferhat DALBOY**

Kafkas Üniversitesi*; Kafkas Üniversitesi**

E-mail: ahmetdenizz@hotmail.com*; ferhatdalboy@hotmail.com**

Copyright © 2015 Ahmet DENİZ, Ferhat DALBOY. This is an open access article distributed under the Eurasian Academy of Sciences License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

ABSTRACT

The purpose of this research, creating an overall perspective on unemployment and employment situation in Turkey is investigating how gratifying working conditions in workplaces operating in the province of Kars. Therefore, the application is made to the Kafkas University poll workers had education students. The poll also satisfaction in the university and the city has tried to be measured. The results make the existing problems with the data obtained by determining a satisfying working life and university life during post-graduate residing in the province of Kars will remember with good feelings aimed to produce solutions to create a city. This study gives information about the general view of employment and unemployment in Turkey. And this study is prepared with the aim to produce some solutions could be made of the regulations as to what the working conditions for access to the advanced city level, considering their experience in Kars students will take place in the future labor market.

Keywords: Employment, unemployment, laborforce, labor market, Kars

İstihdam ve İşsizlik Sorununun Sosyo-Ekonomik Bağlamında Kars İlinde Çalışan Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Analiz

ÖZET: Bu araştırmanın amacı, Türkiye'deki işsizlik ve istihdam durumuna genel bir bakış açısı oluşturarak Kars ilinde faaliyet gösteren işyerlerinde çalışma koşullarının ne kadar memnuniyet verici olduğunun araştırılmasıdır. Bu sebeple Kafkas Üniversitesi'nde öğrenim görüp çalışan öğrencilere anket uygulaması yapılmıştır. Sunulan ankette ayrıca üniversite ve şehir memnuniyeti de ölçülmeye çalışılmıştır. Çalışma sonucunda edinilen verilerle var olan sorunlar belirlenerek çalışma yaşamını memnuniyet verici bir hale getirmek ve üniversite hayatı boyunca Kars ilinde ikamet edenlerin mezuniyet sonrası güzel duygularla anımsayacağı bir şehir yaratmak için çözüm önerileri üretmek hedeflenmiştir. Bu çalışma, Türkiye'de istihdam ve işsizliğin genel görünümü hakkında bilgi vermekte olup gelecekte işgücü piyasasında yer alacak öğrencilerin Kars ilindeki deneyimlerini göz önünde bulundurarak gelişmiş kentler seviyesine erişmek için çalışma koşullarında ne gibi düzenlemelerin yapılabileceği hususunda çözüm yolları üretebilmek amacı ile hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: İstihdam, İşsizlik, İşgücü Piyasası, İşgücü Piyasası, Kars

1. GİRİŞ

Ele aldığımız çalışma Türkiye’de istihdam ve işsizlik olguları üzerine değerlendirmeler içermektedir. İstihdam edilenlerin çalıştığı işyerlerindeki memnuniyet durumu araştırılarak analize tabi tutulmuştur. En son olarak analiz sonuçları tartışılmış ve saptanan sorunlara yönelik çözüm önerileri üretmek amaçlanmıştır.

İşsiz geçen süreye karşı dayanma gücü azalan bireyin her koşul altında çalışmayı kabul etmesi işverenlerin bir takım zorunluluklardan kaçınmasına neden olmaktadır. Daha düşük ücret seviyesinde işçi çalıştırma, kaçak işçi çalıştırma (sigortasız veya göçmen işçi), çocuk işçi çalıştırma gibi yasadışı yollara yönelen işveren bu şekilde daha fazla kar kazanırken insan emeğinin değerini, insani onuru ve insan sağlığını da göz ardı edebilmektedir. Türkiye işgücü piyasası şartlarında halen birçok sektörde iş yeri güvenliği sağlanamamış ve işçi sağlığı tam olarak güvence altına alınamamıştır. Sağlıksız çalışma koşulları altında gerçekleşen işçi ölümleri ve sakatlanmalar bunun en önemli kanıtıdır. 2014 yılında Türkiye’de gözlenen iş kazası sonucu 1886 çalışanın hayatını kaybettiği görülmektedir (Sendika.org, E: 14.01.2015). Bunun yanında 2014 yılının ilk on ayında 235 kadın erkekler tarafından öldürülmüştür (Kadına Şiddet E: 14.01.2014). Kadına yönelik şiddetin giderek farklı bir boyut kazandığı günümüzde çalışma hayatı içerisinde yer alan kadınlara yönelik fiziksel ve psikolojik tacizin bile bir türlü önüne geçilememiştir.

Türkiye genelinde istihdam ile işsizliğin genel görünümü, işsizlik ile mücadele yöntemleri, günümüzde iki haneli işsizlik yüzde oranlarına yükselmesi gibi sebepler çalışma amacına bizleri itmiştir. Kars ili hakkında genel bilgiler verilmeye çalışılmıştır. Kafkas Üniversitesi öğrencileri örneklem grubu olarak seçilmiştir. Örneklemi oluşturanlara demografik sorularla beraber Kars ilindeki çalışma koşullarına bakış açıları araştırılmış ve şehir, üniversite memnuniyet durumunu ölçmeye yönelik anket soruları sunulmuştur. Bu anket ile Kars ilinde çalışan öğrencilerin gözlemlemiş oldukları çalışma koşulları değerlendirmeye alınmak istenmiştir. Sorulan sorular SPSS programında analize tabi tutulmuştur. Elde edilen veriler doğrultusunda ortalamalara yönelik bir analiz yapılmıştır. Ortalama analize ek olarak cinsiyet, öğrenim durumu, çalışma yeri farklılıkları dikkate alınarak istihdam algısı incelenmiştir. Sonuç bölümünde ise memnuniyetsizliğin en fazla olduğu yani çalışan öğrencilerin en fazla şikâyetçi olduğu sorunların çözümüne yönelik çözüm öneriler sunulmuştur.

2. KARS İLİNİN GENEL GÖRÜNÜMÜ

2.1. Kars İli Hakkında Tarihi Bilgi ve Coğrafi Konumu

Şehre verilen isim Karsaklar adlı bir oymaktan gelmektedir. Kars adının kullanılmasının nedenine yönelik çeşitli söylemler bulunmaktadır. Bun söylemlerden biri de Kars adının, Kapı Kent anlamında kullanılan “Karis Kalaki” sözcüğünden türetilen biri isim olmasıdır. Misak-Milli sınırlarında olup başka bir cumhuriyete başkentlik yapmış olması da önemli bir özelliktir. Kars ve çevresi geçmiş yıllarda Urartu, Sasani, ve Pers egemenliği altında kalmıştır. Bölge Yavuz Sultan Selim tarafından Osmanlı topraklarına katılmıştır. Sovyet Rusya ile

imzalanan Moskova Antlaşması neticesinde Kars ve Artvin'in Rusya ile sınırı belirlenerek TBMM hükümetinin kurulmasıyla sınırlar kesinlik kazanmıştır (TUİK, www.tuik.gov.tr, E: 16.06.2013).

Ardahan, Erzurum, Ağrı, Iğdır illeri ile sınır komşusudur. Ayrıca Ermenistan ile de komşuluk durumu bulunmaktadır. Etrafı dağlarla çevrili bir plato özelliği gösteren Kars ili deniz seviyesinde 1768 metre yüksekliktedir. Sahip olduğu yüz ölçümünün %51'ini platolar oluştururken ova büyüklüğü bakımından Doğu Anadolu da birinci sıradadır. Aras Nehri, Arpaçay ve Kars Çayları önemli akarsularıdır. Arpaçay'ın bir önemli özelliği ise doğuda Ermenistan ile sınır oluşturmasıdır. Belli başlı göller ise Çıldır, Aygır, Çengilli, Kuyucak ve Turna Gölleridir. Ayrıca yapay göl olarak Arpaçay Baraj gölünün varlığı söz konusudur. Kış şartlarının oldukça sert geçtiği şehirde kış turizmi gelişme göstermektedir. İklimle bağlı olarak şekillenen bitki örtüsü step halindedir. İl toprakların büyük bir bölümü çayır ve hayvancılığın yapıldığı meralardan oluşmaktadır. Orman alanı bakımından ise fazlaca yetersizlik görülmektedir (SERKA, 2008: s. 11,13). Kars şehri, Anadolu ve Asya toprakları arasında bulunan bir mevki üzerinde yer almaktadır. Türkiye'nin Kafkasya açılan bir kapısı konumunda bulunan Kars, Çin'den gelen İpek Yolunun son bulduğu yerdir. Şehir ulaşımı hava, kara, demir yolları ile gerçekleştirilmektedir. Karadeniz illerine yönelik ulaşım ise Ardahan ve Göle üzerinden yapılmaktadır (Kars Valiliği, www.kars.gov.tr, E: 16.06.2013).

2.2. Kars İlinin Ekonomik Yapısı

2.2.1. Tarım

Temel olarak kuru tarım yöntemiyle buğday, arpa, korunga, yonca ve fiğ üretimi yapılmaktadır. Endüstriyel olarak ise patates ve şeker pancarı üretimi gerçekleştirilmektedir. Geçim kaynağının temeli tarım ve hayvancılık faaliyetleri oluşturmaktadır. Bu oran Türkiye ve Doğu Anadolu Bölgesi ortalamalarının üzerindedir. Temel geçim kaynağına yönelik son yıllarda araç gereç sayısında artış gözlenmektedir (Kars Valiliği, www.kars.gov.tr, E: 17.06.2013).

2.2.2. Hayvancılık

Kars, Türkiye ve çevre ülkeler için oldukça önemli bir hayvancılık merkezidir. Doğal şartların tarımı kısıtlaması ve sanayi kalkınma durumunun düşük olması insanları hayvancılık konusunda uzmanlaşmaya itmiştir. Hayvancılık sektörü Kars ilinde ticaretten çok temel tüketim mallarının tedarikine yönelik olarak gelişmektedir. Fakat özellikle Kurban Bayramı öncesi şehir dışına çok sayıda hayvan ihracının olduğu da bir gerçektir. Son dönemlerde özellikle Serhat Kalkınma Ajansı, Tarımsal ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu ve benzer kuruluşların faaliyeti sonucunda hayvan ticaretine yönelik cazibe artışı yaşanmaktadır. Bu destekler hayvancılık sektöründe ticari faaliyet gelişimini arttırmaktadır (Baki, 2008: s. 30).

2.2.3. Sanayi

Ham maddeye ve tüketim merkezine olan uzaklık, sermaye birikiminin az oluşu, Karsta sanayi sektörünün gelişemediğini söylemek mümkündür. Fabrikasyonun bu alanda gözlenmesi hammadde olarak toprak ve ayakkabı imalatında kullanılan hayvan derisinin bolluğuna bağlanmaktadır. Şehirde var olan küçük sanayi işletmeleri önceleri göl yeri mevki olarak anılan yerde faaliyet gösterirken OSB'nin kurulmasıyla buraya taşınmıştır (Kars İli Çevre Durum Raporu, 2011: s. 198). Bakanlar kurulu tarafından 1975 yılında alınan bir karar

ile kalkınmanın dengeli olarak gerçekleşmesi amacıyla OSB'nin kurulması kararlaştırılmıştır. Paşacayır mevkiinde yer alan organize sanayi bölgesi şehir merkezine 15 km uzaklıktadır (SERKA, <http://www.serka.org.tr/kars.asp>, E: 19.06.2013). Sanayi ve Ticaret İl Müdürlüğü verileri vasıtasıyla hazırlanan tablodan yararlanmak faydalı olacaktır. Tabloda OSB içerisinde faaliyet gösteren firmalar ve çalışma kolları gösterilmektedir.

Tablo 1: Kars Organize Sanayi Bölgesinde (OSB) Yer Alan İşletmeler

Firma Durumu	Firma Sayısı	Faaliyet Alanı	Firma Sayısı
Tahsis Yapılan Firma	86	Süt ve Süt Ürünleri	22
Üretimdeki Firma	45	Orman ve Orman Ürünleri	5
Kapalı Firma	0	Tarımsal makine ve malzeme	1
Proje Safhasındaki Firma	12	Taş Kesme	1
İnşaat Halindeki Firma	16	Hazır Beton ve Kum Eleme	7
Diğer		(Unlu mamül, et ürünleri, ısı yalıtım, karo imalatı, temizlik ürünleri, gıda imalatı, karma yem, kağıt havlu-peçete, kilit parke taşı, metal rekor, çevre hizmetleri, TÜVTURK araç muayene istasyonu)	12

Kaynak: <http://www.karsosb.org.tr/kars-osb/kars-osb-kapasite-durumu.html> (E: 11.09.2014)

2.2.4. Turizm

Türkiye'nin en yüksek bölgesinde bulunan Kars ili bulunduğu yükseklik ve doğa şartları bakımından kış turizminin gelişmesine elverişlidir. Bu bakımdan Kış turizm potansiyelinin yüksek olduğu iller arasında yer almaktadır. Kars ili Sarıkamış ilçesinde yer turistik oteller ve kayak tesisleri bakımından oldukça önemlidir. Ayrıca köklü bir tarihi mirasa sahip olması bakımından kültür turizmi açısından potansiyeli yüksek bir şehirdir. Bu bakımdan Ani Antik Kenti, tarihi Rus, Ermeni ve Malakan evleri turistik açıdan oldukça ilgi çekicidir (Kars İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, www.karskulturturizm.gov.tr, E: 20.06.2013). Bu konuda Kültür ve Turizm Bakanlığının yürütücü olduğu birçok ev restorasyon edilmiştir. Ayrıca kültürel turizme katkı sağlayan Beylerbeyi Sarayı, Ejderha Kulesi, Manuçehr Camii, Evliya Camii, İlbeyoğlu Hamamı, Mazlumağa Hamamı, Kars Kalesi ve tarihi Taş Köprü gibi tarihi eserler bulunmaktadır (SERKA, www.serka.gov.tr, E: 02.12.2014).

Tablo 2: Turizm İşletme Belgeli Tesislerde Konaklayan Turist Sayıları

	2010 (Bin Kişi)	2011 (10Aylık) (Bin Kişi)	Toplam
Yerli	51 066	57 705	108 771
Yabancı	13 523	24 513	38 036
Toplam	64 589	82 218	

Kaynak: Kars İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü, <http://www.karskulturturizm.gov.tr/belge/1-90806/istatistikler.html> (E: 24.11.2014)

2.2.5. Ticaret

Kars ilinde ticarete konu olan materyaller genellikle tarım ve hayvancılık sektörünün etkisiyle şekillenmektedir. İl içi ticaret genellikle küçük esnaf teşekkülleri vasıtasıyla gerçekleşmektedir. Bu bağlamda ticari sektör içerisinde yer alan çalışanların ve esnafların düşük gelirlerle sigortasız olarak çalıştığı görülmektedir. Hayvan ticaretinin hız kazandığı dönemler ise şehir içi ve şehir dışı sevkiyatın kolaylaştığı yaz dönemleridir. Bölgesel kalkınma bakımından ve ihtiyaç duyulan malların şehir içinde üretilmemesi sebebiyle ihtiyaç duyulan ürünler genellikle başka şehirlerden tedarik edilmektedir (Baki, 2008: s. 47).

3. ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

3.1. Araştırmanın Tasarımı

Saha araştırmasına dayanan bu çalışmanın metodolojisi; araştırmanın amacı, önemi, kapsamı ve sınırları gibi başlıklar altında incelenmektedir.

3.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Araştırmamızın genel amacı; Kars ilinde çalışan üniversite öğrencilerinin işgücü piyasasından ve çalışma ortamlarında kendilerine sunulan fırsatlardan memnun olma algısının ortaya konulmasıdır.

Araştırmanın önemi; İstihdam koşullarında karşılaşılan zorlukların belirlenmesi açısından önem taşıyan bu çalışma, işverenleri ve işgücü piyasası denetimi yapan yetkileri bilgilendirme, tespit edilen yetersizliklerin giderilebilmesi için alınabilecek önlemlerin belirlenmesi bakımında da yol gösterici niteliktedir.

3.3. Araştırmanın Kapsamı, Sınırları ve Kısıtları

Araştırma Kars ilinde çalışan Kafkas Üniversitesi öğrencilerini kapsamaktadır. Bu kapsam Kars ilinde çalışan öğrenci mevcudu dikkate alınarak belirlenmiştir. Bu sebeple araştırmanın evrenini Kafkas Üniversitesi öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın sınırları ve kısıtları ise aşağıda sıralanmaktadır.

❖ *Araştırmanın uygulanacağı evren ve örnekleme ilişkin sınırlılık ve kısıtlılık:* Sadece çalışan öğrencilerin düşüncelerine başvurulmuştur.

❖ *Veri Toplama Araçlarına Yönelik Sınırlılık ve Kısıtlılık:* Araştırmada veri toplama aracı olarak anket tekniği kullanılmıştır.

3.4. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırma modeline uygun olarak üç temel hipotez gerçekleştirilmiştir. Söz konusu hipotezleri aşağıdaki gibi belirtmek mümkündür.

- H1:** Öğrencilerin cinsiyete göre Kars'taki istihdam algısında fark yoktur.
H2: Öğrencilerin öğrenim türüne göre Kars'taki istihdam algısında fark yoktur.
H3: Öğrencilerin çalışma yerine göre Kars'taki istihdam algısında fark vardır.

3.5. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırma anket yöntemi ile veri toplanması ve analiz edilmesine yönelik bir saha çalışması olarak tasarlanmıştır. Araştırmada tümevarım yöntemi kullanılmıştır.

4.6. Örneklem Süreci

Araştırmanın evrenini Kafkas Üniversitesi öğrencileri olarak yaklaşık 15.000 oluşturmaktadır. Belirtilen evreni temsil edecek düzeyde *kolayda örneklem* yoluyla 391 gözleme ulaşılmıştır. Bu örnek, %95 güvenilirlik seviyesinde homojen bir evreni temsil edecek niteliktedir (Altunışık vd., 2010: s.135).

Tablo 3: Araştırmanın Örneklemi

Anketin Kapsamı	Evren	Gerekli Örneklem	Ulaşılan Örneklem
Kafkas Üniversitesi Öğrencileri	15.000 ve üzeri	381	391

3.7. Veri Toplama Yöntem ve Aracı

Araştırma tanımlayıcı nitelikte oluşturularak verilerin toplanması için anket tekniği kullanılmıştır. Anket oluşturulurken çalışan öğrencilerin düşünceleri doğrultusunda işyerlerinde karşılaşılabilecekleri sorunlar dikkate alınarak hazırlanmıştır. Pilot bir uygulamanın ardından uzman görüşü alınarak soruların bir kısmında değişiklik yapılmış bazı sorular çıkarılmış ve yeni sorularda eklenerek anketin son halini alması sağlanmıştır.

3.8. Verilerin Analizi ve Değerlendirilmesi

Verilerin analiz edilmesinde SPSS (Statistical Package for Social Sciences) 19.0 programı kullanılmıştır. Elde edilen verilerin ortalamalarına ilaveten istatistiki analiz olarak t testi ve anova testi ile de istihdam algısı araştırılmaya çalışılmıştır. İstihdam algısındaki farklılığın analizi için t testi ve anova testi uygulanmıştır.

3.9. Demografik Özellikler

Yapılan araştırmaya toplam 391 kişi katılmıştır. Araştırmaya katılanların %52,9 (207 kişi)'u erkek iken %47,1 (184 kişi)'i bayandır. Araştırmaya katılanların %27,1 (106 kişi)'i 15-20 yaş

arası, %54,2 (212 kişi)'si 21-25 yaş arası, %12,5 (49 kişi)'i 26-30 yaş arası, %3,1 (12 kişi)'i 31-35 yaş arası ve %3,1 (12 kişi)'i 36 ve üstü yaştadır. Araştırmaya katılanların %14,6 (57 kişi)'si 1 yıldan az, %16,9 (66 kişi)'u 2 yıl, %15,3 (60 kişi)'ü 3 yıl, %21,2 (83 kişi)'si 4 yıl ve %32,0 (125 kişi)'i 5 yıl ve daha fazla süre ile Kars'ta bulunmaktadır.

Katılımcıların %38,1 (149 kişi)'i İİBF, %9,2 (36 kişi)'si Fen Edebiyat Fakültesi, %10,0 (39 kişi)'i Kazım Karabekir MYO, %15,3 (60 kişi)'ü Eğitim Fakültesi, %6,6 (26 kişi)'si Atatürk SMO, %6,6 (26 kişi)'si Veteriner Fakültesi, %6,1 (24 kişi)'i ve %7,9 (31 kişi)'u Formasyon öğrencileridir. Araştırmaya katılanların %58,3 (228 kişi)'ü Normal Öğretim, %41,7 (163 kişi)'si İkinci Öğretim öğrencisidir.

Katılımcıların %26,3 (103 kişi)'ü 1000 TL'den az, %30,2 (118 kişi)'si 1001-1500 TL arası, %17,9 (70 kişi)'u 15001-2000 TL arası, %16,1 (63 kişi)'i 2001-2500 TL arası, %4,9 (19 kişi)'u 2501-3000TL arası, %4,6 (18 kişi)'si 3001 TL ve üzerinde aile aylık gelirine sahiptir.

Araştırmaya katılanların %54,2 (212 kişi)'si 500 TL'den az, %33,8 (132 kişi)'i 500-1000 TL arası, %5,4 (21 kişi)'ü 1001-1500 TL arası ve %6,6 (26 kişi)'si 1500 TL'den fazla aylık harcama yapmaktadır. Katılımcıların %56,5 (221 kişi)'i 500 TL'den az, %29,7 (116 kişi)'si 500-1000 TL arası, %7,4 (29 kişi)'ü 1001-1500 TL arası ve %6,4 (25 kişi)'ü 1500 TL'den fazla aylık gelire sahiptir.

Kafkas Üniversitesinde okuyan ve daha önce herhangi bir sebepten Kars ilinde çalışanlara yönelik olduğundan, çalışmayan öğrencilerin anketleri uygulamadan çıkarılmıştır. Araştırmaya katılanların hepsi %100,0 (391 kişi)'ü daha önce Kars ilinde bir işyerinde çalışmış veya çalışmaktadır. Katılımcıların %73,4 (287 kişi)'ü Özel, %13,8 (54 kişi)'i Kamu, %12,8 (50 kişi)'i Üniversitede (Yarı zamanlı) çalışmaktadır.

3.10. Kars'taki İstihdam Algısı

Kars ilinde çalışan öğrencilerin Kars ilindeki istihdam ve işsizlik durumuna bakışını belirlemek üzere sorulan sorulara verilen cevaplar ayrı ayrı ve bir bütün halinde aşağıda gösterilmiştir. Tabloya göre Kars Kafkas üniversitesi öğrencileri tarafından istihdam koşulları ile ilgili önemli görülen ilk üç ifade şunlardır.

- Kars'taki işyerlerinde fiziksel taciz söz konusudur (3,63),
- Kars'taki işyerlerinde psikolojik taciz söz konusudur (3,28)
- Kars'taki işyerlerinde ortaya çıkan zararlar çalışan ücretlerine yansıtılmaktadır (3,17)

Tabloya göre Kars Kafkas üniversitesi öğrencileri tarafından istihdam koşulları ile ilgili yetersiz görülen ilk üç ifade şunlardır.

- Kars'taki işyerlerinde çalışanlara çeşitli kariyer fırsatları sunulmaktadır (2,27)
- Kars'taki işyerlerinde yasalara uygun olarak engelli hareket alanı sağlanmıştır (2,37)
- Kars'taki işyerlerinde çalışanlara fazla mesai ödemeleri yapılır (2,39)

Tablo 4: Tanımlayıcı İstatistiklerin Tümü

İFADELER	N	En az	En Fazla	Ortalama	Standart Sapma
Diğer çalışanların davranışı rahatsızlık vericidir.	391	1	5	2,75	1,283
Müşterilerin davranışları rahatsızlık vericidir.	391	1	5	2,88	1,176
Çalışanların ücreti zamanında ödenmektedir.	391	1	5	3,02	1,239
Ödenen ücret seviyesi yeterli düzeydedir.	391	1	5	2,40	1,244
İşyerleri, iş sağlığı ve güvenliği bakımından uygundur.	391	1	5	2,52	1,174
İşyerleri hijyen bakımından uygundur.	391	1	5	2,51	1,132
Gerekli sosyal haklar sunulur (yemek,servis vb. ...)	391	1	5	2,55	1,190
Tütün ve alkol yasağına riayet edilir.	391	1	5	2,89	1,269
Genel ahlaka ve adaba uygun işler yapılır.	391	1	5	2,98	1,198
Fazla mesailerde ek ödeme yapılır.	391	1	5	<u>2,39</u>	1,160
SGK primi yatırılmaktadır.	391	1	5	2,57	1,228
İşten çıkış anları güvenli saatlere denk gelmektedir	391	1	5	2,73	1,182
Bayan istihdamına yönelik hoşgörü vardır.	391	1	5	2,81	1,258
Ödenen ücret asgari seviyededir (Asgari ücret ödemesi)	391	1	5	2,63	1,278
Fiziksel taciz söz konusudur.	391	1	5	3,63	1,200
Psikolojik taciz söz konusudur.	391	1	5	3,28	1,285
Giyim, kuşam eleştirisi konusu olabilmektedir.	391	1	5	2,91	1,319
İşin yapılması için gereken ekipmanlar yeterlidir.	391	1	5	2,64	1,132
Zararlar çalışan ücretlerine yansıtılmaktadır.	391	1	5	3,17	1,175
İşe alım ve işten çıkarma süreci yasalara uygun yürütülür.	391	1	5	2,44	1,207
Çocuk işçi çalıştırma durumu gözlenmektedir.	391	1	5	3,13	1,284
Engelli personel istihdamı yapılmaktadır.	391	1	5	2,48	1,141
Engelliler için uygun hareket alanları yapılmıştır.	391	1	5	<u>2,37</u>	1,092
Çalışanların düşünce ve önerilerine değer verilmektedir.	391	1	5	2,54	1,140
Çalışanlara çeşitli kariyer imkanları sunulmaktadır.	391	1	5	<u>2,27</u>	1,086
Çalışanlara gerekli iş yeri eğitimi verilmektedir.	391	1	5	2,42	1,149
İŞKUR istihdam konusunda yardımcı olmaktadır.	391	1	5	2,82	1,207
İŞKUR ihtiyaç duyulan elemanın teminini sağlamaktadır	391	1	5	2,71	1,213

3.11. Kars'taki İstihdam Algısına Yönelik Soruların Değerlendirilmesi

Kars Kafkas üniversitesi öğrencileri tarafından istihdam ve işsizlikle ilgili her bir soruya verdikleri cevaplar aşağıda gösterilmektedir.

“Kars'taki işyerlerinde diğer çalışanların davranışları rahatsızlık vericidir” şeklindeki 11. soruya katılımcıların %11,0 (43 kişi)'i dolayısıyla en az oranı kesinlikle katılıyorum demiştir. Çalışanın, çalışandan rahatsız olması dikkat çekicidir.

Tablo 5: Diğer Çalışanların Davranışları

	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	86	22,0	22,0
KATILMIYORUM	80	20,5	42,5
KISMEN KATILIYORUM	112	28,6	71,1
KATILIYORUM	70	17,9	89,0
KESİNLİKLE KATILIYORUM	43	11,0	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“Kars’taki işyerlerinde müşterilerin davranışları rahatsızlık vericidir” şeklindeki 12. soruya katılımcıların %7,4’ü (29 kişi) yani en az oranı kesinlikle katılıyorum şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 6: Müşterilerin Davranışları

	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	68	17,4	17,4
KATILMIYORUM	63	16,1	33,5
KISMEN KATILIYORUM	137	35,0	68,5
KATILIYORUM	94	24,0	92,6
KESİNLİKLE KATILIYORUM	29	7,4	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“Kars’taki işyerlerinde çalışanların ücreti zamanında ödenmektedir” şeklindeki 13. soruya katılımcıların %13,6’sı (53 kişi) kesinlikle katılmıyorum diye cevap vermiştir.

Tablo 7: Ücretin Zamanında Ödenmesi

	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	53	13,6	13,6
KATILMIYORUM	82	21,0	34,5
KISMEN KATILIYORUM	113	28,9	63,4
KATILIYORUM	89	22,8	86,2
KESİNLİKLE KATILIYORUM	54	13,8	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“Kars’taki işyerlerinde ödenen ücret seviyesi yeterlidir” şeklindeki 14. soruya katılımcıların %58,3’ü (228 kişi) yani çoğunluğu katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 8: Ücret Seviyesinin Yeterliliği

	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	115	29,4	29,4
KATILMIYORUM	113	28,9	58,3
KISMEN KATILIYORUM	85	21,7	80,1
KATILIYORUM	47	12,0	92,1

KESİNLİKLE KATILIYORUM	31	7,9	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“Kars’taki işyerleri iş güvenliği ve iş sağlığı bakımından yeterince güvenlidir” şeklindeki 15. soruya katılımcıların %32,5’i (127 kişi) yani en fazla oranı katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 9: İş Güvenliği ve Sağlığı Bakımından Yeterlilik			
	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	84	21,5	21,5
KATILMIYORUM	127	32,5	54,0
KISMEN KATILIYORUM	104	26,6	80,6
KATILIYORUM	46	11,8	92,3
KESİNLİKLE KATILIYORUM	30	7,7	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“Kars’taki işyerleri hijyen bakımından gerekli uygunluğa sahiptir” şeklindeki 16. soruya katılımcıların %31,7’si (124 kişi) dolayısıyla çoğunluğu katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 10: İşyeri Hijyeni			
	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	82	21,0	21,0
KATILMIYORUM	124	31,7	52,7
KISMEN KATILIYORUM	108	27,6	80,3
KATILIYORUM	56	14,3	94,6
KESİNLİKLE KATILIYORUM	21	5,4	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“Sosyal haklar sunulmaktadır” şeklindeki 17. soruya katılımcıların %28,1’si (110 kişi) dolayısıyla çoğunluğu katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 11: Gerekli Sosyal Hakların Sunulması			
	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	88	22,5	22,5
KATILMIYORUM	110	28,1	50,6
KISMEN KATILIYORUM	111	28,4	79,0
KATILIYORUM	53	13,6	92,6
KESİNLİKLE KATILIYORUM	29	7,4	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“Kars’taki işyerlerinde tütün yasağı ve alkol yasağı uygulamalarına uyulmaktadır” şeklindeki 18. soruya katılımcıların %23,5’i (92 kişi) katılıyorum şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 12: Kanuni Kısıtlamalara Uyum
--

	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	77	19,7	19,7
KATILMIYORUM	65	16,6	36,3
KISMEN KATILIYORUM	115	29,4	65,7
KATILIYORUM	92	23,5	89,3
KESİNLİKLE KATILIYORUM	42	10,7	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“Kars’taki işyerlerinde genel ahlaka ve adaba uygun faaliyet gösterilir” şeklindeki 19. soruya katılımcıların %26,6’sı (104 kişi) katılıyorum şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 13: Genel Adaba ve Ahlaka Uygunluk

	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	62	15,9	15,9
KATILMIYORUM	60	15,3	31,2
KISMEN KATILIYORUM	128	32,7	63,9
KATILIYORUM	104	26,6	90,5
KESİNLİKLE KATILIYORUM	37	9,5	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“Kars’taki işyerlerinde çalışanlara fazla mesai ödemesi yapılmaktadır” şeklindeki 20. soruya katılımcıların %28,6’sı (112 kişi) kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 14: Fazla Mesai Ödemesi

	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	112	28,6	28,6
KATILMIYORUM	97	24,8	53,5
KISMEN KATILIYORUM	120	30,7	84,1
KATILIYORUM	41	10,5	94,6
KESİNLİKLE KATILIYORUM	21	5,4	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“Kars’taki işyerlerinde işveren çalışma süresi boyunca SGK primini yatırmaktadır” şeklindeki 21. soruya katılımcıların %24,8’i (97 kişi) katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir. Çalışan öğrencilerin yarı zamanlı olması SGK primlerin yatırılmasında ciddiye alınmadığını göstermektedir. Halbuki yasal düzenlemede yarı zamanlıda olsa prim yatırılmasını emretmektedir.

Tablo 15: SGK Priminin Yatırılması

	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	97	24,8	24,8
KATILMIYORUM	92	23,5	48,3
KISMEN KATILIYORUM	115	29,4	77,7
KATILIYORUM	56	14,3	92,1

KESİNLİKLE KATILIYORUM	31	7,9	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“Kars’ta işten çıkış saatleri güvenliği tehdit etmeyecek saatlere denk gelmektedir” şeklindeki 22. soruya katılımcıların %24,8’i (97 kişi) katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 16: İşten Çıkış Saatlerinin Uygunluğu

	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	70	17,9	17,9
KATILMIYORUM	97	24,8	42,7
KISMEN KATILIYORUM	126	32,2	74,9
KATILIYORUM	65	16,6	91,6
KESİNLİKLE KATILIYORUM	33	8,4	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“Kars’ta çalışma ortamlarında bayan istihdamına yönelik hoşgörü mevcuttur” şeklindeki 23. soruya katılımcıların %21,5’i (84 kişi) katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 17: Bayan İstihdamına Yönelik Tutum

	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	76	19,4	19,4
KATILMIYORUM	84	21,5	40,9
KISMEN KATILIYORUM	113	28,9	69,8
KATILIYORUM	76	19,4	89,3
KESİNLİKLE KATILIYORUM	42	10,7	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“Kars’ta kazanılan ücret yasal sınırlar içerisinde belirlenmektedir” şeklindeki 24. soruya katılımcıların %49,1’i (192 kişi) katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 18: Yasal Ücret Seviyesi

	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	95	24,3	24,3
KATILMIYORUM	97	24,8	49,1
KISMEN KATILIYORUM	93	23,8	72,9
KATILIYORUM	70	17,9	90,8
KESİNLİKLE KATILIYORUM	36	9,2	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“Fiziksel taciz söz konusudur” katılımcıların 149 kişi en fazla oranı katılıyorum demiştir.

Tablo 19: Fiziksel Taciz

	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	34	8,7	8,7
KATILMIYORUM	34	8,7	17,4
KISMEN KATILIYORUM	75	19,2	36,6

KATILIYORUM	149	38,1	74,7
KESİNLİKLE KATILIYORUM	99	25,3	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“Kars’taki işyerlerinde psikolojik taciz söz konusudur” şeklindeki 26. soruya katılımcıların %31,5’i (123 kişi) yani en fazla oranı katılıyorum şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 20: Psikolojik Taciz

	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	52	13,3	13,3
KATILMIYORUM	55	14,1	27,4
KISMEN KATILIYORUM	89	22,8	50,1
KATILIYORUM	123	31,5	81,6
KESİNLİKLE KATILIYORUM	72	18,4	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“Kars’taki işyerlerinde giyim kuşam eleştirisi konusu olabilmektedir” şeklindeki 27. soruya katılımcıların %19,9’u (78 kişi) katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 21: Giyim Kuşam Eleştirisi

	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	74	18,9	18,9
KATILMIYORUM	78	19,9	38,9
KISMEN KATILIYORUM	108	27,6	66,5
KATILIYORUM	72	18,4	84,9
KESİNLİKLE KATILIYORUM	59	15,1	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“Kars’taki işyerlerinde işin yapılmasını sağlayan ekipman noksansız olarak vardır” şeklindeki 28. soruya katılımcıların %25,6’u (100 kişi) katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 22: Ekipman Yeterliliği

	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	71	18,2	18,2
KATILMIYORUM	100	25,6	43,7
KISMEN KATILIYORUM	148	37,9	81,6
KATILIYORUM	41	10,5	92,1
KESİNLİKLE KATILIYORUM	31	7,9	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“Kars’taki işyerlerinde ortaya çıkan zararlar çalışan ücretlerine yansıtılmaktadır” şeklindeki 29. soruya katılımcıların %26,1’i (102 kişi) katılıyorum şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 23: Zararın Çalışan Ücretine Yansıtılması

	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	40	10,2	10,2
KATILMIYORUM	67	17,1	27,4
KISMEN KATILIYORUM	127	32,5	59,8
KATILIYORUM	102	26,1	85,9
KESİNLİKLE KATILIYORUM	55	14,1	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“Kars’ta işe alım ve işten çıkarma işlemleri yasalara uygun olarak yapılmaktadır” şeklindeki 30. soruya katılımcıların %28,6’sı (112 kişi) kesinlikle katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 24: İşe Alımda ve İşten Çıkarmada Yasal Uygunluk			
	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	112	28,6	28,6
KATILMIYORUM	90	23,0	51,7
KISMEN KATILIYORUM	123	31,5	83,1
KATILIYORUM	37	9,5	92,6
KESİNLİKLE KATILIYORUM	29	7,4	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“Kars’taki iş yerlerinde çocuk işçi çalıştırılması durumu gözlenmektedir” şeklindeki 31. soruya katılımcıların %20,2’si (79 kişi) katılıyorum şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 25: Çocuk İşçi Çalıştırma Durumu			
	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	54	13,8	13,8
KATILMIYORUM	66	16,9	30,7
KISMEN KATILIYORUM	120	30,7	61,4
KATILIYORUM	79	20,2	81,6
KESİNLİKLE KATILIYORUM	72	18,4	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“Kars’taki iş yerlerinde engelli personel istihdamı yapılmaktadır” şeklindeki 32. soruya katılımcıların %27,4’ü (107 kişi) katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 26: Engelli Personel Çalıştırma Durumu			
	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	92	23,5	23,5
KATILMIYORUM	107	27,4	50,9
KISMEN KATILIYORUM	131	33,5	84,4
KATILIYORUM	35	9,0	93,4

KESİNLİKLE KATILIYORUM	26	6,6	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“Kars’taki iş yerlerinde yasalara uygun olarak engelli hareket alanları sağlanmıştır” şeklindeki 33. soruya katılımcıların %27,4’ü (107 kişi) katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 27: Engelliler için Uygun Hareket Alanları

	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	104	26,6	26,6
KATILMIYORUM	107	27,4	54,0
KISMEN KATILIYORUM	127	32,5	86,4
KATILIYORUM	38	9,7	96,2
KESİNLİKLE KATILIYORUM	15	3,8	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“Kars’taki iş yerlerinde çalışanların düşünce ve önerilerine değer verilmektedir” şeklindeki 34. soruya katılımcıların %26,3’ü (103 kişi) katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 28: Çalışanların Düşüncelerine Verilen Değer

	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	86	22,0	22,0
KATILMIYORUM	103	26,3	48,3
KISMEN KATILIYORUM	133	34,0	82,4
KATILIYORUM	44	11,3	93,6
KESİNLİKLE KATILIYORUM	25	6,4	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“Kars’taki iş yerlerinde çalışanlara çeşitli kariyer fırsatları sunulmaktadır” şeklindeki 35. soruya katılımcıların %38,1’i (149 kişi) dolayısıyla en fazla oranı katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 29: Çalışanlara Sunulan Kariyer Fırsatları

	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	104	26,6	26,6
KATILMIYORUM	149	38,1	64,7
KISMEN KATILIYORUM	86	22,0	86,7
KATILIYORUM	34	8,7	95,4
KESİNLİKLE KATILIYORUM	18	4,6	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“Kars’taki iş yerlerinde çalışanlara gerekli iş yeri eğitimi verilmektedir” şeklindeki 36. soruya katılımcıların %27,6’sı (108 kişi) katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 30: İşyeri Eğitiminin Verilmesi

	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	103	26,3	26,3
KATILMIYORUM	108	27,6	54,0

KISMEN KATILIYORUM	115	29,4	83,4
KATILIYORUM	44	11,3	94,6
KESİNLİKLE KATILIYORUM	21	5,4	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“İŞKUR çalışmak isteyenlere istihdam konusunda gerekli yardımı yapmaktadır” şeklindeki 37. Soruya katılımcıları %19,9’u (78 kişi) katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 31: İŞKUR’un İş Arayana Desteği

	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	69	17,6	17,6
KATILMIYORUM	78	19,9	37,6
KISMEN KATILIYORUM	140	35,8	73,4
KATILIYORUM	63	16,1	89,5
KESİNLİKLE KATILIYORUM	41	10,5	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“İŞKUR iş başı eğitim programları ile istenilen istihdam elemanını yetiştirmektedir” şeklindeki 38. Soruya katılımcıları %21’i (82 kişi) katılmıyorum şeklinde cevap vermiştir.

Tablo 32: İŞKUR’un Nitelikli Eleman Temini

	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	80	20,5	20,5
KATILMIYORUM	82	21,0	41,4
KISMEN KATILIYORUM	136	34,8	76,2
KATILIYORUM	56	14,3	90,5
KESİNLİKLE KATILIYORUM	37	9,5	100,0
TOPLAM	391	100,0	

3.12. Kars’taki İstihdam Algısına Yönelik Genel Bir Değerlendirme

Kars Kafkas üniversitesi öğrencileri tarafından istihdam ve işsizlikle ilgili sorulara verilen cevaplar genel olarak değerlendirildiğinde orta düzeyde (2,7295) bir olumlu algılama söz konusudur. İlerleyen sayfalarda farklılık testleri başlığı altında yapılan analizlerde yukarıdaki 38 sorudan oluşan İstihdama bakış boyutu ile ilgili değerlerde farklılık aranmaktadır.

Tablo 33: Genel İstihdam Algısı

	N	Ortalama	Standart Sapma
İSTİHDAM	391	2,7295	,53226

3.13. Kars İlinde Sunulan Sosyo-Kültürel Olanakların Yeterliliği

% 14,8 (58 kişi)'i sosyo-kültürel olanakların yeterli olduğunu belirtmişken, % 85,2(333 kişi)'si sosyo-kültürel olanakların yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 34: Kars İlindeki Sosyo-Kültürel Olanakların Yeterliliği			
	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
EVET	58	14,8	14,8
HAYIR	333	85,2	100,0
TOPLAM	391	100,0	

Araştırmaya katılan Kars Kafkas üniversitesi öğrencilerinin % 10,0 (39 kişi)'ı Kars İlinde ekonomik olanakların yeterli olduğunu belirtmişken, % 90,0 (352 kişi)'ı ekonomik olanakların yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 35: Kars İlindeki Ekonomik Olanakların Yeterliliği			
	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
EVET	39	10,0	10,0
HAYIR	352	90,0	100,0
TOPLAM	391	100,0	

3.14. Kars'taki Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Yapının Bir Bütün Olarak Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılan Kars Kafkas üniversitesi öğrencilerinin Kars İlinde en önemli ve en önemsiz gördüğü ifadeler şunlardır.

- En önemli: Kars ilinde öğrencilerin çalışmasına hoşgörü ile bakılmaktadır (3,09)
- En yetersiz: Kars ilinde barınma giderleri için ödenen miktar uygundur (1,94)

Tablo 36: Kars'ın Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Durumu ile İlgili İfadeler					
	N	En az	En fazla	Ortalama	Standart Sapma
Öğrencilerin çalışmasına hoşgörü ile bakılmaktadır.	391	1	5	3,09	1,200
Barınma giderleri için ödenen miktar uygundur.	391	1	5	1,94	1,154
Yeterli sosyal tesis vardır (sinema, kafe, tiyatro).	391	1	5	2,15	1,203
Yeterli eğitim kuruluşu vardır (Ales, KPSS kursu).	391	1	5	2,36	1,172
Sağlık olanakları yeterlidir (sağlık Ocağı, Hastane).	391	1	5	2,59	1,301

3.15. Kars'taki Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Yapının Ayır Ayır Değerlendirilmesi

“Kars ilinde öğrencilerin çalışmasına hoşgörü ile bakılmaktadır” şeklinde sorulan 41. soruya katılımcıların %23,3'ü (91 kişi) katılıyorum diyerek cevap vermiştir.

Tablo 37: Çalışan Öğrencilere Karşı Tutum

	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	50	12,8	12,8
KATILMIYORUM	62	15,9	28,6
KISMEN KATILIYORUM	135	34,5	63,2
KATILIYORUM	91	23,3	86,4
KESİNLİKLE KATILIYORUM	53	13,6	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“Kars ilinde barınma giderleri için ödenen miktar uygundur” şeklinde sorulan 42. soruya katılımcıların %48,1’i (188 kişi) yani en fazla oranı kesinlikle katılmıyorum diyerek cevap vermiştir.

Tablo 38: Barınma Giderlerine Yönelik Tutum

	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	188	48,1	48,1
KATILMIYORUM	105	26,9	74,9
KISMEN KATILIYORUM	53	13,6	88,5
KATILIYORUM	25	6,4	94,9
KESİNLİKLE KATILIYORUM	20	5,1	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“Kars ilinde yeterli sayıda sosyal tesis vardır (sinema, kafe, tiyatro salonu vb...)” şeklinde sorulan 43. soruya katılımcıların %39,4’i (154 kişi) yani en fazla oranı kesinlikle katılmıyorum diyerek cevap vermiştir.

Tablo 39: Kars İlindeki Sosyal Tesislerin Yeterliliği

	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	154	39,4	39,4
KATILMIYORUM	108	27,6	67,0
KISMEN KATILIYORUM	64	16,4	83,4
KATILIYORUM	46	11,8	95,1
KESİNLİKLE KATILIYORUM	19	4,9	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“Kars ilinde ihtiyaç duyulan eğitimi verecek yeterli kuruluş vardır (ALES, KPSS, Dil Kursları)” şeklinde sorulan 44. soruya katılımcıların %29,9’u (117 kişi) yani en fazla oranı kesinlikle katılmıyorum diyerek cevap vermiştir.

Tablo 40: Eğitim Kurslarının Yeterliliğine Bakış

	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	117	29,9	29,9
KATILMIYORUM	101	25,8	55,8
KISMEN KATILIYORUM	111	28,4	84,1
KATILIYORUM	40	10,2	94,4

KESİNLİKLE KATILIYORUM	22	5,6	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“Kars ilinde sunulan sağlık olanakları yeterli düzeydedir (Sağlık ocağı, hastane)” şeklinde sorulan 45. soruya katılımcıların %27,6’sı (108 kişi) kesinlikle katılmıyorum diyerek cevap vermiştir.

Tablo 41: Sağlık İmkânlarının Yeterliliğine Bakış

	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	108	27,6	27,6
KATILMIYORUM	78	19,9	47,6
KISMEN KATILIYORUM	110	28,1	75,7
KATILIYORUM	55	14,1	89,8
KESİNLİKLE KATILIYORUM	40	10,2	100,0
TOPLAM	391	100,0	

3.16. KAÜ’deki Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Yapıya Bakış

Araştırmaya katılmış olan Kafkas Üniversitesi öğrencilerine Kafkas Üniversitesi’nde sunulan sosyo-kültürel olanakların yeterliliği sorulmuştur. % 21,5 (84 kişi)’i sosyo-kültürel olanakların yeterli olduğunu belirtmişken, % 78,5 (306 kişi)’i sosyo-kültürel olanakların yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 42: Kafkas Üniversitesindeki Sosyo-Kültürel Olanakların Yeterliliği

	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
EVET	84	21,5	21,5
HAYIR	306	78,5	100,0
TOPLAM	391	100,0	

Araştırmaya katılmış olan Kafkas Üniversitesi öğrencilerine Kafkas Üniversitesi’nde sunulan ekonomik olanakların yeterliliği sorulmuştur. % 15,9 (62 kişi)’i ekonomik olanakların yeterli olduğunu belirtmişken, % 84,1 (329 kişi)’i ekonomik olanakların yetersiz olduğunu belirtmişlerdir.

Tablo 43: Kafkas Üniversitesindeki Ekonomik Olanakların Yeterliliği

	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
EVET	62	15,9	15,9
HAYIR	329	84,1	100,0
TOPLAM	391	100,0	

3.17. Kafkas Üniversitesi’ndeki Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Yapının Bir Bütün Olarak Değerlendirilmesi

Araştırmaya katılmış olan Kafkas Üniversitesi öğrencilerinin Kafkas Üniversitesi’nde sosyo-kültürel ve ekonomik yapı ile ilgili en önemli ve en önemsiz gördüğü ifadeler şunlardır.

Önemli: Kafkas Üniversitesi öğrencilerine kaliteli bir üniversite eğitimi sunmaktadır (2,83)

Yetersiz: Kafkas Üniversitesi yeterli sayıda öğrenciye barınma imkânı sunmaktadır (2,25)

Tablo 44: KAÜdeki Sosyo-kültürel ve Ekonomik Durumla İlgili ifadeler

	N	En az	En fazla	Ortalama	Standart Sapma
Üniversitede kaliteli bir eğitim sunulmaktadır.	391	1	5	2,83	1,138
İhtiyaç sahibi öğrencilere gerekli yardım yapılmaktadır.	391	1	5	2,40	1,109
Barınma imkânları yeterli düzeydedir.	391	1	5	<u>2,25</u>	1,109
Düzenlenen konferans veya seminerler yeterlidir.	391	1	5	2,46	1,210
Yeterli sayıda tesis vardır (Kafeterya, sinema vb...).	391	1	5	2,29	1,254

3.18. Kafkas Üniversitesindeki Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Yapının Ayrı Ayrı Değerlendirilmesi

“Kafkas Üniversitesi öğrencilerine kaliteli bir üniversite eğitimi sunmaktadır” şeklinde sorulan 48. soruya katılımcıların %19,4’ü (76 kişi) katılıyorum diyerek cevap vermiştir.

Tablo 45: Üniversitede Eğitimin Kalitesine Yönelik Tutum

	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	65	16,6	16,6
KATILMIYORUM	68	17,4	34,0
KISMEN KATILIYORUM	154	39,4	73,4
KATILIYORUM	76	19,4	92,8
KESİNLİKLE KATILIYORUM	28	7,2	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“Kafkas Üniversitesi ihtiyaç sahibi öğrencilere gerekli yardımı yapmaktadır” şeklinde sorulan 49. soruya katılımcıların %30,2’i (118 kişi) yani en fazla oranı katılmıyorum diyerek cevap vermiştir.

Tablo 46: İhtiyaç Sahibi Öğrencilere Yapılan Yardıma Yönelik Tutum

	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	98	25,1	25,1
KATILMIYORUM	118	30,2	55,2
KISMEN KATILIYORUM	114	29,2	84,4
KATILIYORUM	44	11,3	95,7
KESİNLİKLE KATILIYORUM	17	4,3	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“Kafkas Üniversitesi yeterli sayıda öğrenciye barınma imkânı sunmaktadır.” şeklinde sorulan 50. soruya katılımcıların %30,7’i (120 kişi) yani en fazla oranı kesinlikle katılmıyorum diyerek cevap vermiştir.

Tablo 47: Üniversitenin Sunduğu Barınma İmkânına Yönelik Tutum

	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	120	30,7	30,7
KATILMIYORUM	119	30,4	61,1

KİSMEN KATILİYORUM	103	26,3	87,5
KATILİYORUM	32	8,2	95,7
KESİNLİKLE KATILİYORUM	17	4,3	100,0
TOPLAM	391	100,0	

“Kafkas Üniversitesi’nce düzenlenen konferans, konser ve seminerler yeterli düzeydedir” şeklinde sorulan 51. soruya katılımcıların %28,1’i (110 kişi) yani en fazla oranı kesinlikle katılmıyorum diyerek cevap vermiştir. “Kafkas Üniversitesi kampüsünde yeterli sayıda sosyal tesis vardır (Kafeterya, sinema, spor alanı)” şeklinde sorulan 52. soruya katılımcıların %36,8’i (114 kişi) yani en fazla oranı kesinlikle katılmıyorum diyerek cevap vermiştir.

Tablo 48: Kampüs İçerisindeki Tesis Sayısına Yönelik Tutum

	N	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
KESİNLİKLE KATILMIYORUM	144	36,8	36,8
KATILMIYORUM	83	21,2	58,1
KISMEN KATILIYORUM	96	24,6	82,6
KATILIYORUM	41	10,5	93,1
KESİNLİKLE KATILIYORUM	27	6,9	100,0
TOPLAM	391	100,0	

3.19. Farklılık Testleri

Cinsiyete göre istihdama bakış açısı veya istihdam algısının fark edip etmediği analiz edilmiştir. Buna göre yapılan **t testi** sonucunda bay ve bayanlar arasında istihdama bakış farklılık göstermemiştir ($p>0,05$). Buna göre H1 hipotezi reddedilmiştir. İstatistikî olarak anlamlı olmasa da erkekler bayanlara göre daha olumlu istihdam algılamışlardır.

Tablo 49: Cinsiyet Grup Ortalamaları

	Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	Std. Hata Ortalaması
İSTİHDAM	BAY	207	2,7654	,56506	,03927
	BAYAN	184	2,6892	,49117	,03621

Tablo 50: Cinsiyete Göre t Testi

		Varyansların eşitliği için Levene Testi		Ortalama eşitliği için t-testi							
										Farkın Güven Aralığı	%95
		F	Sig.	t	Df	Sig. (2-tailed)	Ortalama Fark	Standart Hata Farkı		Alt	Üst

İSTİHDAM	Eşit Varyans Kabulü	2,664	,103	1,413	389	,158	,07611	,05386	-,02978	,18200
	Eşit Varyans Reddi			1,425	388,812	,155	,07611	,05342	-,02892	,18114

Öğretim düzeyine göre istihdama bakış açısı veya istihdam algısının fark edip etmediği analiz edilmiştir. Buna göre yapılan **t testi** sonucunda normal ve ikinci öğretim öğrencileri arasında istihdama bakış farklılık göstermemiştir ($p>0,05$). Buna göre H2 hipotezi reddedilmiştir. İstatistikî olarak anlamlı olmasa da ikinci öğretim öğrencileri normallere göre daha olumlu istihdam algılamışlardır.

Tablo 51: Öğretim Durumu Grup Ortalamaları

	Öğretim Durumu	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
İSTİHDAM	NORMAL ÖĞRETİM	228	2,6961	,50254	,03328
	İKİNCİ ÖĞRETİM	163	2,7763	,56954	,04461

Tablo 52: Öğretim Durumuna Göre t Testi

		Varyansların eşitliği için Levene Testi		Ortalama eşitliği için t-testi						
						Sig. (2-tailed)	Ortalama Fark	Standart Hata Farkı	Farkın Güven Aralığı %95	
		F	Sig.	t	df				Alt	Üst
İSTİHDAM	Eşit Varyans Kabulü	2,215	,137	1,471	389	,142	-,08018	,05451	,18736	,02700
	Eşit Varyans Reddi			1,441	321,457	,151	-,08018	,05566	,18967	,02932

Çalışma yerine göre istihdama bakış açısı veya istihdam algısının fark edip etmediği analiz edilmiştir. Buna göre yapılan **ANOVA testi** sonucunda Özel, Kamu ve Üniversitede çalışan öğrenciler arasında istihdama bakış anlamlı farklılık göstermiştir ($p<0,05$). Buna göre H3 hipotezi kabul edilmiştir. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için post-hoc testleri yapılmıştır. Eşit homojenlik durumu neticesindeki **TUKEY testi** sonucuna göre kamuda çalışan öğrenciler özelde ve üniversite çalışanlara göre istihdama daha olumlu bakmış veya daha olumlu algılamışlardır.

Tablo 53: Çalışma Yeri İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

İSTİHDAM	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	%95 Güven Aralığı Ortalaması		En Az	En Fazla
					Alt Sınır	Üst Sınır		
ÖZEL	287	2,7091	,52757	,03114	2,6478	2,7704	1,04	4,57
KAMU	54	2,9067	,55517	,07555	2,7552	3,0583	1,36	4,43
ÜNİVERSİTE	50	2,6557	,50429	,07132	2,5124	2,7990	1,75	3,79

Tablo 53: Çalışma Yeri İle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

İSTİHDAM								
	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Hata	%95 Güven Aralığı Ortalaması		En Az	En Fazla
					Alt Sınır	Üst Sınır		
ÖZEL	287	2,7091	,52757	,03114	2,6478	2,7704	1,04	4,57
KAMU	54	2,9067	,55517	,07555	2,7552	3,0583	1,36	4,43
ÜNİVERSİTE	50	2,6557	,50429	,07132	2,5124	2,7990	1,75	3,79
TOPLAM	391	2,7295	,53226	,02692	2,6766	2,7825	1,04	4,57

Tablo 54: Homojenlik Testi

İSTİHDAM			
Levene İstatistiği	df1	df2	Sig.
,052	2	388	,949

Tablo 55: ANOVA Testi

İSTİHDAM					
	Kareler Toplamı	Df	Kareler Ortalaması	F	Sig.
Gruplar Arasında	2,089	2	1,044	3,738	,025
Gruplar İçinde	108,398	388	,279		
Toplam	110,487	390			

Tablo 56: TUKEY Testi

İSTİHDAM						
(I) dem10	(J) dem10	Ortalama Fark (I-J)	Standart Hata	Sig.	% 95 Güven Aralığı	
					Gruplar Arasında	Gruplar İçinde
ÖZEL	KAMU	-,19769*	,07840	,032	-,3821	-,0132
	ÜNİVERSİTE	,05334	,08100	,788	-,1372	,2439
KAMU	ÖZEL	,19769*	,07840	,032	,0132	,3821
	ÜNİVERSİTE	,25103*	,10374	,042	,0070	,4951
ÜNİVERSİTE	ÖZEL	-,05334	,08100	,788	-,2439	,1372
	KAMU	-,25103*	,10374	,042	-,4951	-,0070
* 0.05 Düzeyinde anlamlı fark bulundu						

Yaş aralığına göre istihdama bakış açısı veya istihdam algısının fark edip etmediği de tanımlayıcı istatistikler (ortalamalar) yoluyla analiz edilmiştir. Buna göre genellikle 21 yaşından itibaren yaş arttıkça istihdama bakış daha olumlu olmaktadır. Ayrıca 20 yaşından küçük çalışanların istihdama bakışı 20-30 yaş arasına göre daha yüksektir.

Tablo 57: Yaş İle İlgili İstatistikler

İSTİHDAM			
	N	Ortalama	Standart Sapma
15-20	106	2,7520	,52178
21-25	212	2,6856	,53934
26-30	49	2,7070	,43104
31-35	12	2,9643	,63633
36 VE ÜSTÜ	12	3,1637	,58317
TOPLAM	391	2,7295	,53226

Kars'ta bulunma süresine göre istihdama bakış açısı veya istihdam algısının fark edip etmediği de tanımlayıcı istatistikler (ortalamalar) yoluyla analiz edilmiştir. Buna göre genellikle üçüncü yıldan sonra süre arttıkça istihdama bakış daha olumlu olmaktadır. Ayrıca öğrencilerin ilk iki yıl istihdama bakışı açısı üçüncü ve dördüncü yıla göre daha yüksektir.

Tablo 58: Kars'ta Bulunma Süresi İle İlgili İstatistikler

İSTİHDAM			
	N	Ortalama	Standart Sapma
1 YIL VE DAHA AZ	57	2,7450	,46135
2 YIL	66	2,7132	,39007
3 YIL	60	2,5155	,45554
4 YIL	83	2,5839	,52907
5 YIL VE DAHA FAZLA	125	2,9306	,59493
TOPLAM	391	2,7295	,53226

Öğrencilerin okudukları Fakülteye göre istihdama bakış açısı veya istihdam algısının fark edip etmediği de tanımlayıcı istatistikler (Ortalamalar) yoluyla analiz edilmiştir. Buna göre Formasyon öğrencilerinin ve Kazım Karabekir MYO öğrencilerinin olumlu istihdam algıları diğerlerine göre daha yüksek iken en düşük istihdam algısı Fen Edebiyat Fakültesi öğrencilerindedir.

Tablo 59: Fakülte İle İlgili İstatistikler

İSTİHDAM			
	N	Ortalama	Standart Sapma
İİBF	149	2,7191	,57403
FEN EDEBİYAT	36	<u>2,6131</u>	,53428
KAZIM KARABEKİR MYO	39	2,9322	,55618
EĞİTİM	60	2,6399	,47818
ATATÜRK SHMYO	26	2,6731	,47667
VETERİNER	26	2,6470	,38377
KARS MYO	24	2,7515	,42133
FORMASYON ÖĞRENCİLERİ	31	2,9332	,54443
TOPLAM	391	2,7295	,53226

Aile aylık gelirine göre istihdama bakış açısı veya istihdam algısının fark edip etmediği de tanımlayıcı istatistikler (Ortalamalar) yoluyla analiz edilmiştir. Buna göre 3000 TL'den fazla aile geliri olanların olumlu istihdam algısı diğerlerine göre daha düşük düzeydedir.

Tablo 60: Aile Aylık Geliri İle İlgili İstatistikler			
İSTİHDAM			
	N	Ortalama	Standart Sapma
1000 TL DEN AZ	103	2,7809	,50735
1001-1500 TL	118	2,6737	,52564
1501-2000	70	2,7526	,49986
2001-2500	63	2,7443	,50663
2501-3000	19	2,8120	,76421
3001 DEN FAZLA	18	2,5734	,64081
TOPLAM	391	2,7295	,53226

Aylık toplam harcamaya göre istihdama bakış açısı veya istihdam algısının fark edip etmediği de tanımlayıcı istatistikler (Ortalamalar) yoluyla analiz edilmiştir. Buna göre 1500 TL'den fazla harcaması olan öğrencilerin olumlu istihdam algısı diğerlerine göre daha fazladır.

Tablo 61: Aylık Harcama İle İlgili İstatistikler			
İSTİHDAM			
	N	Ortalama	Standart Sapma
500 TL DEN AZ	212	2,7340	,49802
501-1000 TL	132	2,7284	,49436
1001-1500	21	2,4150	,78054
1500 TL DEN FAZLA	26	2,9533	,65026
TOPLAM	391	2,7295	,53226

Aylık gelire göre istihdama bakış açısı veya istihdam algısının fark edip etmediği de tanımlayıcı istatistikler (Ortalamalar) yoluyla analiz edilmiştir. Buna göre 1500 TL'den fazla geliri olan öğrencilerin istihdam algısı diğerlerine göre daha fazladır.

Tablo 62: Aylık Gelir İle İlgili İstatistikler			
İSTİHDAM			
	N	Ortalama	Standart Sapma
500 TL DEN AZ	221	2,6744	,45550
501-1000 TL	116	2,7709	,60759
1001-1500	29	2,7660	,57004
1500 TL DEN FAZLA	25	2,9829	,66999
TOPLAM	391	2,7295	,53226

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Çalışma dâhilinde yaklaşık 15.000 öğrencisi bulunan Kafkas Üniversitesi öğrencilerine çalıştıkları işyerleri ile ilgili bir anket uygulanmıştır. Ankete cevap verenlerin %52,9'u bayan, %47,1'i ise erkektir.

Analiz sonucuna göre ankete katılan öğrencilerin işyerlerinde fiziksel ve psikolojik taciz, işin yapılması esnasında ortaya çıkan zararların çalışan maaşına yansıtılması gibi bir takım sorunlarının olduğu görülmektedir. Öğrencilerin çalışılan işlerde kariyer fırsatı bulamadıkları, fazla mesai ücreti alamadıkları ve işyerlerinde engelliler için gerekli hareket alanlarının olmadığı yönünde yetersizlik bildirimleri bulunmaktadır.

Verilen cevaplar neticesinde katılanların %32,5'i, işyerlerinin gerekli iş güvenliğine ve iş sağlığına uygun olmadığını bildirirken; %31,7'si işyerlerinin hijyen bakımından uygun olmadığını düşünmektedir. Yine katılımcıların %28,1'i işveren tarafından yemek veya iş yeri servisi gibi hakların sağlanmadığını belirtmektedir. Böyle bir sonuçla karşı karşıya kalmak bize çalışanın hak ettiği değeri göremediğini, yasal olarak kendine sağlanmış bir takım hakları kullanmadığını düşündürmektedir.

Kars'taki işyerinde genel ahlaka ve genel adaba uygun işlerin yapıldığı ise katılımcıların %26,6'sının olumlu yanıt vermesiyle anlaşılmaktadır. Bu durum genel itibariyle olumlu bir algının oluştuğu yönünde değerlendirilebilir.

Katılımcıların %28,6'sı fazla mesai ödemesi alamadığını, %24,8'i sosyal güvenlik priminin yatırılmadığını, %24,8'i işten çıkış saatlerinin uygun olmadığını yine %24,8'i yasal ücret seviyesinde gelir elde edemediğini söylemektedir. Bu durum neticesinde temel işyeri haklarının elde edilmesi konusunda aktif rol alması gereken kontrol mekanizmalarının işlevsel olarak görev yapamadığını söylemek mümkündür.

Bayan istihdamına yönelik hoşgörü algısı üzerine tutumları incelenen katılımcıların bir kısmı yani %21,5'i bu konuda hoşgörünün bulunmadığını belirtirken; %28,9'u bayan istihdamındaki hoşgörüyeye yönelik kısmen katılım göstermiştir. Gelişmiş ülke ekonomilerinde kadınların da erkeklerle eşit şartlarda, eşit haklarda rahatça çalışabilme ortamı bulması oldukça kolay iken gelişmekte olan veya gelişim trendi oldukça yavaş olan ülkelerde kadına atfedilen değer her alanda olduğu gibi istihdam konusunda da azdır. Uygulanan anketin 23. Sorusuna verilen cevapların analizi bu durumu kanıtlamaktadır.

Dikkat çekici önemli bir husus ise 184 bayan çalışanın katıldığı araştırmamızda %38,1 oran ile 149 katılımcının bayanlara yönelik fiziksel bir tacizin var olduğunu gösteren bir sonuca ulaşmamızdır. Bununla birlikte %31,5 oranla çalışan üzerinde psikolojik bir baskının var olduğu yönünde bir değerlendirmede vardır. Çalışma koşullarında gerek fiziksel gerek psikolojik bir baskının bulunması elbette ki önemli ve oluşması istenmeyen bir tutumdur. Bu değerlendirme ile birlikte bayanların rahatça çalışacağı, olgunlaşmış bir işgücü piyasasının varlığından söz etmek mümkün değildir. Bu bakımdan önemli olan husus çok sayıda insana istihdam oluşturulması değildir. Uygun sayıda çalışanın en uygun koşullarda istihdam edilmesidir. İstihdam edenlere gerekli eğitimlerin verilmesi huzurlu bir çalışma ortamı oluşturulması için önemli bir gerekliliktir.

Çalışan öğrencilerde, %19,9 oran ile giyim kuşamın eleştirisi konusu olduğu, %25,6 oran ile işyerlerinin ekipman bakımından yetersiz olduğu, %26,1 oran ile işyerlerinde oluşan zararın çalışan ücretlerine yansıtıldığı şeklinde istihdam algısı oluşmuştur. İşyerlerinde çocuk işçi çalıştırıldığına yönelik %20,2, çalışanlara kariyer fırsatlarının sunulması hususunda ise %38,1 oran ile yetersizlik algısı bulunmaktadır. Katılımcıların %19,9'u İŞKUR'un gerekli desteği göstermediğini savunurken, %17,6'sı ise İŞKUR'un kesinlikle iş arayan öğrencilere yönelik bir desteğinin olmadığı yönünde görüş bildirmiştir. Temel görevi işgücü arzı ile işgücü talebini karşılaştırmak olan İŞKUR birçok mesleki eğitim kursu ve teşvik edici uygulamalar yapmakta ama bu faaliyetler, öğrenciler tarafından yetersiz görülmektedir. Özel istihdam bürolarının sadece büyük şehirlerde değil geri kalmış şehirlerde de faaliyet göstermesinin ne denli önemli olduğunu savunmak da mümkündür.

Araştırmamıza konu olan diğer bir husus ise çalışan öğrencilerin yaşadıkları şehirden ve okudukları üniversiteden ne kadar memnun olduğudur. Veriler göstermektedir ki katılımcıların %85,2'si (333 kişi) Kars ilindeki sosyo-kültürel olanakları yeterli görmemektedir. Aynı durum iktisadi olanaklar içinde geçerlidir. Katılımcıların %90'ı (352 kişi) Kars ilindeki ekonomik olanaklardan hoşnut değildir. Böyle bir algının oluşmasında yüksek ev kiralari, yurt ücretlerindeki pahalılık, kısa mesafelerde yüksek dolmuş ücretleri, ağır geçen kış şartları sebebiyle ısınma giderlerinin fazlalığı büyük pay sahibidir. Yine yüksek nakliye gideri ödenmesiyle temel tüketim mallarının piyasa fiyatı da yüksektir. Bu sebeple katılımcıların %48,1'i (188 kişi) Kars ilindeki barınma masraflarının uygunluğuna yönelik olumsuz bir tutum oluşturmuştur. Yine gerekli sayıda sosyal tesisin bulunmadığı, okul dışı eğitim veren kurum sayısının az olduğu ve sağlık imkânlarının yetersiz olduğu yönünde algı mevcuttur.

Kafkas Üniversitesi'ne yönelik olarak %78,5 (306 kişi) katılımcının sosyo-kültürel olanakları yeterli görmediği, %84,1 (329 kişi) katılımcının ise ekonomik olanakları yeterli görmediği sonucu ortaya çıkmaktadır. Üniversitenin en önemli yetersizliği olarak barınma imkânlarının azlığı görülürken, Üniversitede sunulan eğitimin kaliteli olduğu yönündeki algı ise memnuniyet vericidir. Bununla birlikte üniversitenin ihtiyaç sahibi öğrencilere maddi yardımda bulunma hususunda, düzenlenen konser, konferans, seminerler ve kampüs içerisinde yer alan tesis sayısının yetersiz olduğu yönünde olumsuz bir algı mevcuttur. Fakat bu durumu sadece Kafkas Üniversitesi'ne has bir durum olarak görmekte yersizdir. Türkiye şartlarında birçok üniversitede aynı sıkıntıların yaşandığı hatta yeni kurulan birçok üniversitede imkânların daha sınırlı olduğu bilinmesi gereken bir gerçektir. Burada temel amaç karalamak yerine kaldırmak olmalıdır.

Araştırmamız bir başka boyutu ise istihdam algısının cinsiyete, öğrenim türüne, çalışılan yere göre değişip değişmediğidir. Yapılan analizde bay ve bayanlar arasında istihdama yönelik bakış açısında belirgin farklılık görülmemiştir. Bu yüzden statiksel anlamda belirgin bir farklılığın olduğunu söylemek mümkün değildir fakat erkek algısının bayanlara göre daha olumlu olduğunu belirtmekte fayda vardır. Cinsiyet bazında erkeklerin iş ayırt etmede daha az seçici olması, zor çalışma koşullarına tahammül edebilme kapasitesinin fiziksel olarak fazla olması gibi sebepler böyle bir algının oluşmasında etkili olabilir.

Algıda belirgin farklılığın olmayışı durumu öğrenim türü bakımından da aynı sonucu doğurmuştur. Normal öğretim ve ikinci öğretim öğrencilerine yönelik olarak yapılan analizde belirgin farklılık gözlenmemiştir. İkinci öğretim öğrencilerinin normal öğretim öğrencilerine göre daha olumlu algı oluşturdıkları söylenebilir fakat bunun istatistikî bir değeri yoktur.

İkinci öğretim öğrencilerinde böyle bir algının oluşması eğitim saatleri ile çalışma saatlerinin aynı saat dilimlerine denk gelmeyişi sebebiyle olabileceği gibi gündüz boş geçen zamanı çalışarak değerlendirme isteğinden de kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmamızda çalışma yeri bakımından istihdam algısında belirgin farklılığın olduğunu söyleyebiliriz. Çünkü kamuda çalışan öğrencilerin istihdamı, özel sektörde ve üniversitede (yarı zamanlı) çalışan öğrencilere göre daha olumlu algıladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Kamuda çalışan öğrencilerin istihdam koşullarından memnun olmasını, mesai saatlerine riayet edilmesine, ücretin zamanında ve tam ödenmesine, sosyal hakların sağlanmış olmasına, nitelikli çalışanların bir arada olmasına, kanunla belirlenmiş hükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlamak mümkündür.

İstihdam algısında değerlendirmeye aldığımız diğer hususlar ise şöyledir. Yaşa bağlı olarak istihdam algısında bir değişiklik gözlenmektedir. Çalışan öğrenciler 21 yaşından sonra istihdama daha olumlu bakmaktadır. İlerleyen yaş daha iyi çalışma koşulları elde edebilmede belirli bir tecrübe sağlamakta veya angarya işlerin yapılması için çocuk işçi tercihinin dışında kalmaktadır. Bir diğer önemli değişken ise Kars'ta bulunma süresinin istihdam algısı üzerinde nasıl bir etki oluşturduğudur. Buna göre Kars'ta bulunan öğrenciler ilk iki yıllarında istihdama karşı olumlu bir bakış açısı gösterdiği, üçüncü ve dördüncü yılda bu algının olumsuz bir algıya dönüştüğünü söylemek mümkündür. Burada dikkat edilmesi gereken husus süreklilik kavramıdır. Uzun yıllar boyunca bir yerde ikamet eden bireyler o yerin şartlarını daha iyi bilmekte ve ona göre bir tutum geliştirmektedir. Çalışmamızda elde edilen sonuçlardan biri de Kars'ta ikamet eden öğrencilerin üçüncü yıl itibarıyla istihdam olanaklarına bakış açısının artış yönlü bir seyir halinde ve olumlu olmasıdır. Eğitim görülen fakülte itibarıyla Kazım Karabekir MYO öğrencileri ile Formasyon grubu öğrencilerin istihdam hakkında olumlu algı, Fen-Edebiyat Fakültesi öğrencilerinin ise olumsuz algı gözlenmiştir. Kazım Karabekir Meslek Yüksek Okulu öğrencileri ile Formasyon grubu öğrencilerinin çalışma alanı olarak daha çok kamuyu tercih etmesi bu farklılığın oluşmasında belirleyici bir etken olabilir. Fen-Edebiyat Fakültesinde gözlenen düşük istihdam algısının nedenini ikinci öğretimde okuyan öğrenci sayısının az olması ile bağdaştırmak mümkündür. Aylık aile geliri bakımından istihdam algısı incelendiğinde aile geliri yüksek olan öğrencilerin istihdama yönelik memnuniyetinin daha az olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışma sonucuna göre Türkiye'de istihdam politikası olarak uygulanan post- keynesyen yaklaşımların Kars ilindeki sonuçlarının memnuniyet verici olmadığını söylemek mümkündür. İstihdam artışı yaratmak için çalışmalar yapılmakta iken uygulanan programlarla işe yerleştirilen bireylerin bu işlerde ne kadar süre çalıştıkları, çalışma süresince katlanmak zorunda kaldıkları zorluklar kontrol mekanizmasının dışında kalmaktadır.

Ele aldığımız çalışma neticesinde Kars ilinde çalışanların bir takım zorluklar içerisinde olduğu ve birçoğunun çalıştığı işten memnun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu memnuniyetsizlikleri ortadan kaldırmak veya etkisini azaltmak için bir takım tedbirler almak mümkündür. Gerekli görülen tedbirler şu şekilde sıralanabilir:

1. İşyerlerinde gerekli dayanışma ortamı oluşturularak çalışanların huzur ve güven içerisinde işlerine devamının sağlanması gerekmektedir.
2. Emeğin saygın konumunun korunması ve yükseltilmesi için emeğe saygının aile içi eğitimlerle empoze edilmesi gerekmektedir.
3. İşverenler çalışan ücretlerini zamanında ödeme hassasiyeti göstermelidir.

4. Ücret seviyesi asgari geçim seviyesinde ödenmeli, yetkililer asgari ücretin altında işçi çalıştıran işyerlerine gerekli yaptırımı uygulamalıdır.
5. İşyeri güvenliği ve temizliği gereken kanuni ölçülerde sağlanmalıdır. Gerekli hallerde devlet yetkilileri bu duruma müdahil olmalıdır.
6. Sigara ve alkol tüketimine ilişkin yasalara uyulup uyulmadığı denetimlerle kontrol edilmelidir.
7. SGK primi yatırmaksızın işçi çalıştıran işyerlerinin denetimi yapılmalıdır.
8. Bayan istihdamına yönelik hoşgörünün arttırılması için SGK ve İŞKUR tarafından gerekli seminerler ve söyleşiler düzenlenmeli, kadınların işgücü piyasasında aktif rol almaları sağlanmalıdır.
9. İşyeri kazalarında karşılaşılan zarar çalışan ücretine yansıtılmamalı, kazanın işin bir parçası olduğu kabullenilmelidir.
10. Fiziksel ve psikolojik tacizin önüne geçilmeli, istenmeyen bu durumun en aza indirilmesi için yetkililerce gerekli bilgilendirmeler yapılmalıdır.
11. Engelli personel çalıştırılmasına yönelik yasal hükümlere riayet edilmeli, işyerlerinde ve caddelerde engelli vatandaşların rahatça hareket edebileceği alanlar sağlanmalıdır.
12. Çocuklara yönelik istismarın önüne geçilmeli, sokaklarda mendil satan, dilenen ve çocuk olmasına rağmen kimi işlerde çalıştırılan çocukların eğitimlerini tamamlamaları için kendilerine ve ailelerine yardımcı olunmalıdır.
13. İŞKUR çalışma gerekliliği bulunan öğrencilerin iş hayatına girişini sağlamada etkin rol oynamalı, işe alınan personel haklarının da takipçisi olmalıdır.
14. Üniversite bünyesinde kısmi süreli olarak çalışan öğrenci sayısının arttırılması için gerekli bütçe ayrılmalı, bu hususta devletin rolü de fazla olmalıdır.

REFERENCES

- AKTÜRK, Bekir (2008), "İşsizlik Sigortasına Karşılaştırmalı Bir Yaklaşım: Avrupa Birliği Ülkeleri ve Türkiye", Sakarya Üniversitesi, SBE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.
- ALPTEKİN, Erdem (2007), "Türkiye'nin Bitmeyen Derdi, Kayıt Dışı", AR&GE Bülten, Mayıs, s, 4-12.
- ALTUNIŞIK Remzi, vd., Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri SPSS Uygulamalı, Sakarya Yayıncılık, Sakarya 2010, s.135.
- AYVAZ, Zerrin (1990), "Türkiye'de İstihdam ve İşsizlik Sorunları", İstanbul Üniversitesi, SBE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- BAĞLAR, Murat (2008), "İşsizlik-Suç İlişkisi ve Ekonomik Sonuçları", Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, SBE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale.
- BAŞAR, Selim (2012), "Makro İktisada Giriş", Savaş Yayınevi, Ankara.
- BAYTAR, Yusuf (2006), "Kayıtdışı Ekonomi ile Mücadelede Dikey Denetim Yöntemi", Çukurova Üniversitesi, SBE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana.
- BEKİROĞLU, Cemil (2010), "Türkiye'de İşsizlik Sorunun Çözümlemesinde Uygulanan Ekonomi Politikalarının Analizi", Kadir Has Üniversitesi, SBE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- BİRİNCİ, A. (1998): "Nüfus Artışının Ekonomiye Yaptığı Etkiler Açısından Değerlendirilmesi Ve Türkiye'deki Yansımaları", Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dergisi, 29(1), ss.153-162.
- BOZDAĞLIOĞLU, E. Yasemin Uyar (2005), "Türkiye'de Uygulanan İşsizlik ve İstihdam Politikalarının Avrupa Birliği Uyum Sürecine Etkileri (1980 Sonrası)", Adnan Menderes Üniversitesi, SBE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Aydın.
- DİNLER, Zeynel (1997), "İktisada Giriş", Ekin Yayınevi, Bursa.
- KARAKAYALI, Hüseyin (2005), "Ekonomi Kuramı", Emek Matbaacılık, Manisa.
- KASALAK, Alpaslan Murat (2007), "Avrupa Birliği'ndeki İstihdam Stratejileri ile Türkiye'deki İstihdam Stratejilerinin Ekonomik Anlamda Karşılaştırılması", Süleyman Demirel Üniversitesi, SBE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
- METİN, Şahin (2011), "Kayıt Dışı İstihdam ve Esnek Üretim Sürecinde Kadın Emekinin Durumu: Türkiye'de Ev-Eksenli Çalışma", TC Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Uzmanlık Tezi, Ankara.
- ÖCAL, Tezer (2007), "Makro İktisat", İkinci Sayfa -Arıkan Yayınları, İstanbul.
- PEKİN, Teyfik (1996), "Makro Ekonomi Para Gelir İstihdam", Bilge Basım, İzmir.
- ÜNAY, Cafer (1993), "Makro Ekonomi", Uludağ Üniversitesi Basımevi, Bursa.
- ÜNAY, Cafer (2001), Makro Ekonomi, Vipaş Yayıncılık, Bursa.
- ÜSTÜNER Baki (2008), "Sürdürülebilir Kalkınma Kapsamında Kars İlinin Ekonomik Kaynaklarının Değerlendirilmesi: Turizm Sektörü Örneği", Kafkas Üniversitesi, SBE, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kars.

ELEKTRONİK KAYNAKLAR

- EKODIALOG, http://www.ekodialog.com/Konular/issizlik_istihdam_iliskisi.html.
- (22.03.2012).

- GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI. “Kars İli Tarımsal Yatırım Rehberi”, Şubat 2013, s.8. http://www.taryat.gov.tr/haritalar/il_yatirim_rehberleri/kars.pdf (17.06.2013)
- HIŞIRLI, S. <http://www.sanliurfaolay.com/yazar/3413-sanliurfa-ve-girisimcilik-istihdam.htm>, (21.03.2012).
- KADINA ŞİDDET <http://www.egitimis.org.tr/haber-arsiv/kadina-ynelk-ddete-hayir#.VLZZ9yusXO4>. (14.01.2014)
- KARS SANAYİCİLER ODASI BAŞKANLIĞI. <http://www.karsosb.org.tr/kars-osb/kars-osb-kapasite-durumu.html>. (01.12.2014)
- KARS VALİLİĞİ ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ. “Kars İli Çevre Durum Raporu”, 2011, s.198. http://www.csb.gov.tr/db/ced/editordosya/kars_icdr2011.pdf (01.06.2013)
- KARS VALİLİĞİ, http://www.kars.gov.tr/kars_hayvancilik.htm (17.06.2013)
- KARS VALİLİĞİ, http://www.kars.gov.tr/kars_ulasim.htm (16.06.2013).
- KARS VALİLİĞİ, http://www.kars.gov.tr/kars_ulasim.htm (17.06.2013).
- MADEN TETKİT ARAMA. http://www.mta.gov.tr/v2.0/turkiye_maden/maden_potansiyel_2010/kars_madenler.pdf (03.12.2014)
- SENDİKA.ORG, <http://www.sendika.org/2015/01/aralik-ayinda-en-az-127-isci-2014-yilinda-ise-1886-isci-yasamini-yitirdi/>. (14.01.2015)
- SERHAT TV HABER AJANSI, <http://www.serhattv.com.tr/haber/165837/obsidyen-tasi-kursu-basladi.html> (20.06.2013).
- SERKA, <http://www.serka.gov.tr/bolgemiz/kars/kars-gezilecek-yerler-55.html> (02.12.2014).
- SERKA, <http://www.serka.org.tr/kars.asp> (19.06.2013)
- SERKA. “Kars Stratejik Gelişme Raporu”, Ankara 2008, s.11-13. <http://www.serka.gov.tr/store/file/common/b17a25e184e98a6f718a2640cef9d6c4.pdf> (16.06.2013).
- TÜİK, (2007). İşgücü, İstihdam ve İşsizlik İstatistikleri Sorularla Resmi İstatistik Dizisi 1, www.tuik.gov.tr/IcerikGetir.do?istab_id=132 (21.03.2012)
- TÜİK, <http://tuikapp.tuik.gov.tr/hayvancilikapp/hayvancilik.zul> (17.06.2013).
- TÜİK, <http://www.tuik.gov.tr/ilGostergeleri/iller/KARS.pdf> (16.06.2013).
- TÜİK, http://www.tuik.gov.tr/MetaVeri.do?tb_id=25&ust_id=8. (24.03.2012)